

Munkedals
Kommun

Barnkonsekvensanalys

För detaljplan för Brudås förskola, del av Foss 13:9 och 12:8 m.fl.

Munkedals kommun

2021-05-18

Barnkonsekvensanalys

Inledning

En barnkonsekvensanalys är ett verktyg för att lyfta fram och analysera barns perspektiv. Vanligtvis innehåller en barnkonsekvensanalys tre perspektiv, barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnens perspektiv. Barnperspektivet är det vuxna vet är bra för barn och det vuxna tänker att barn tycker om. Ett barnrättsperspektiv innebär att både den enskilda medarbetaren och hela verksamheten arbetar utifrån rättigheterna i Barnkonventionen. Barnens perspektiv fås när barn tillfrågas direkt. Med anledning av pågående pandemi har enbart barnperspektivet och barnrättsperspektivet beaktats i denna analys.

Bakgrund

I Munkedals kommun finns ett behov av fler förskoleplatser och 2019-08-19 fick samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram en ny detaljplan för en förskola på Brudås. Förskolan ska ersätta två befintliga förskolor i kommunen som i dagsläget inryms i tillfälliga lokaler med en respektive två avdelningar. Den nya förskolan ska även täcka upp för kommande behov av fler förskoleplatser, till följd av exploatering av bostäder i kommunen. I närområdet, söder om Långedalsvägen, planeras exempelvis nya bostäder i form av villatomter.

Den nya förskolan ska innehålla fem avdelningar och rymma ca 90 barn. Eftersom planförslaget får konsekvenser för barn tas en barnkonsekvensanalys fram för att ta reda på om förslaget utgår från barnens bästa. Om barnens bästa inte kan genomföras bör kompletterande åtgärder analyseras och övervägas. När det gäller den fysiska planeringen innebär barns bästa bland annat att barns behov av plats och utrymme tillgodoses samt att barn på egen hand ska kunna röra sig tryggt och säkert utomhus i sitt bostadsområde och gärna till och från förskolan.

Syfte

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att synliggöra barnens behov och lyfta fram de utvecklingsmöjligheter som finns. Genom att föra in barnperspektivet i planeringen finns det möjligheter att justera planen och genomförandet. Analysen utgår från närmiljön kring den blivande förskolan, men hänsyn tas även till omkringliggande områden, då förutsättningar för att kunna ta sig till förskolan på ett trafiksäkert och hållbart sätt ses över. Målet är att säkerställa att barnens bästa sätts i fokus och att kommande planering i större utsträckning tar hänsyn till barnens behov.

Metod

Det finns olika sätt att göra en BKA på. Den här analysen har tagits fram av översiktsplanerare och planhandläggare utifrån ett barnperspektiv, alltså vuxnas syn på barns behov. Platsen och närområdet har analyserats med utgångspunkt i Göteborgs stads metodverktyg för BKA, *Barnkonsekvensanalys barn och unga i fokus 1.0* och rubrikerna:

- Sammanhållen stad
- Samspel, lek och lärande
- Vardagsliv
- Identitet
- Hälsa och säkerhet

I ett tidigare skede har förskolepersonal på nuvarande förskolor haft en dialog med barnen utifrån förskolans och gårdens utformning. De har besökt platsen och barnens önskemål har dokumenterats och önskemålen har använts som underlag vid framtagande av funktioner och kvaliteter på den föreslagna förskolegården. På så sätt har även barnens perspektiv och röst fått ge en påverkan på den slutgiltiga utformningen av gården.

Barnkonventionen

Barnkonventionen eller *Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*, trädde i kraft i Sverige 1 januari 2020. I ett pressmeddelande från regeringen beskrivs att barnkonventionen som lag kommer vara ett av de viktigaste verktygen för att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses. En central princip i konventionen är att det vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Att barnets bästa ska komma i första hand gäller vid alla slags åtgärder och beslut som berör barnet.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, där barns rättigheter beskrivs. Artiklarna är tänkta att läsas som en helhet. Fyra av artiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra grundprinciperna.

2. Alla barn har lika värde.
3. Barnets bästa ska komma i första hand.
6. Barn har rätt till liv och utveckling.
12. Barn har rätt att uttrycka sin mening i frågor som rör barnet.

Även artikel 31 är relevant i detta sammanhang, Barn har rätt till lek, vila och fritid.

Barnkonventionen i Munkedals kommun

I Munkedals kommun är arbete med barns rättigheter en prioriterad fråga och en handlingsplan för implementering av Barnkonventionen har tagits fram. Genom handlingsplanen ska barns rättigheter stärkas i kommunen. Barnrättsperspektiv, barnperspektiv och barns perspektiv ska vara en ständigt levande och aktuell fråga i den pågående planeringen.

Kommunens ambitionsnivå vad gäller att lyfta fram barnperspektivet i den strategiska planeringen kommer att öka i kommande års verksamhetsmål samt i det pågående arbetet med ny digital översiktsplan (ÖP2040).

Beskrivning och analys

Sammanhållen stad

Förskolans uppförande innebär att två tillfälliga förskolor stängs. Den nya förskolan ersätter Förskolan Älgen och förskolan Herrgården, belägna ca 200 meter respektive 2 km från den nya förskolan. Nedstängningen innebär ett längre avstånd till förskolan för vissa barn men också mer ändamålsenliga lokaler och nya välplanerade förskoleytor. Förskolebarnen som kommer att gå på den nya förskolan förväntas komma från olika delar i kommunen. Ett stort upptagningsområde kan innebära att flera förskolebarn kommer åka bil till och från förskolan.

Förskolans placering med utsikt över Munkedal centralort innebär att topografin kan utgöra barriärer för fotgängare och cyklister norr- och österifrån där Munkedals centrum och resecentrum är belägna. Höjdskillnaderna kan bidra till att fler väljer bilen. För att stärka barnens orientering och upplevelse av sammanhang i staden är det viktigt att de som bor i närområdet kan ta sig till förskolan till fots eller cykel. För att stärka barns möjlighet till fysisk mobilitet är bilfria stråk och framkomlighet via trafiksäkra övergångar samt gång- och cykelvägar viktigt. Dessa stråk behöver förstärkas och utvecklas så att en större andel barn och vuxna väljer att gå eller cykla.

Genom planområdet finns idag en gång- och cykelväg som kommer tas bort i och med byggnation av den nya förskolan. Gång- och cykeltrafik hänvisas till den grusväg som går längs fastighetsgränsen i väster. I detaljplanen föreslås även en ny gångväg längs fastighetsgränsen i norr, så att förskolepersonal, föräldrar och barn kan ta sig direkt till Kungshöjdens förskola och slippa gå runt eller gå igenom den nya förskolegården.

Trafiksäkra lösningar, belysning och väghållning i närområdet är viktiga aspekter som kan ses över och förbättras, vilket på sikt bidrar till ökad trygghet och bättre folkhälsa. Långedalsvägen, som idag sköts av en vägförening, behöver få en säker övergång från det nya villaområdet Bergsäter som planeras söder om vägen. Trafiksäkerhetsförbättringar för Långedalsvägen planeras att utföras under hösten 2021 i samband med att villaområdet Bergsäter tar form.

Förskolans placering

Samspel, lek och lärande

Förskolan kan komma att bli en plats för möten och utelek även under de tider då verksamheten är stängd. Flertalet mötesplatser kommer att tillskapas på förskolegården, så som bänkar och bord, utsiktsplats, sagoplats etc.

Ädellövs skogen som finns i områdets sydvästra del kommer att så långt som möjligt bevaras. Skogen bidrar till höga rekreativa värden där lekmiljön i skogen kan utvecklas. I skogsområdet, som täcker de sydvästra delarna av planområdet, ändras planen för att tillåta två enklare byggnader, i form av vindskydd eller liknande. Detta för att möjliggöra för sagoplats under tak.

Enligt förslag till utformning av detaljplan kan barnen få tillgång till en förskolegård som följer Boverkets allmänna råd avseende friytans storlek och utformning. Förskolebarnen har genom platsbesök och dialog med pedagogerna inkluderats vid utformning av förskolegården.

På gården planeras bland annat för cykelvägar, sandlek, gungor, rutschkana och odling i pallkragar. Platsens förutsättningar och planeringen av gården bidrar till en ändamålsenlig friyta där gården kan användas till lek, rekreation samt fysisk och pedagogisk aktivitet. Det finns goda förutsättningar för sol och skugga samt varierande terräng- och vegetationsförhållanden. Topografin tillsammans med en kreativ utformning av lekmiljön kommer att bidra till att utveckla barnens motorik och främja fysisk aktivitet. Vintertid kan slänter användas för exempelvis pulkaåkning. Flera av barnens önskemål har tagits tillvara som bland annat önskemål om cykelväg, rutschbana, gungor och pulkabacke.

Illustrationskarta

Vardagsliv

Förskolan har en strategisk placering med närhet till Munkedals centrum, som nås via gång- och cykelväg i norr. I centrum finns serviceutbud i form av bibliotek, matbutiker, apotek, systembolag, restauranger mm.

Utbyggnad av förskolan innebär att barn och vuxna från olika områden och bakgrunder möts vilket bidrar till ökad integration, samspel och lärande. Förskolans uppförande skapar även ökad möjlighet för lek i området då förskolegården kan användas av allmänheten när förskolan är stängd. Gården ansluter till ett större grönområde i väst vilket skapar stora möjligheter för den pedagogiska verksamheten i form av ytterligare lek- och utflyktsmöjligheter.

Förskolans uppförande kan påverka tryggheten i området. När förskolan är öppen befinner sig fler människor på platsen vilket bidrar till ökad trygghet. På kvällar och helger när förskolan är stängd finns möjlighet att leka och vistas på förskolegården. Mörka sidor av förskolegården och gångvägen bör belysas kvällstid för att skapa ökad trygghet i området.

Det är viktigt att skapa förutsättning för trafiksäkra stråk, kopplingar och övergångar som prioriterar de mjukare trafikslagen i närområdet. Resor till fots och med cykel bör prioriteras framför bilen, varför också förskolans utformning och närmiljö bör främja detta.

Kollektivtrafikförbindelser till hållplatsläge Brudås ca 300 m från planområdet är mycket bristfälliga. Fler avgångar behövs anpassade till förskolans verksamhet för att minska bilberoende. Möjlighet finns att resa till Munkedals station belägen ca 500 m från planområdet och ta sig längs gångvägar med bitvis kraftiga höjdparter.

Svaga kollektivtrafikförbindelser tillsammans med kraftiga höjdskillnader samt otrygga trafikmiljöer för gång och cykel bidrar till att skapa ett starkt bilberoende kopplat till verksamheten.

Identitet

Angränsande bostadsområde på Brudås uppfördes på 1970-talet. Området består av flerfamiljshus där även viss kontorsverksamhet finns etablerad. En befintlig förskola, Kungshöjden, finns i anslutning till planområdet. Utanför planområdet finns en parkering som samnyttjas av boende, personal och föräldrar som hämtar och lämnar.

Ädellövsbogen i området består av ett parkliknande bestånd med medelgrov ek och björk. Utöver höga rekreativa värden skapar även träden förutsättningar för ökad biologisk mångfald. Ädellövsbogen och topografin ger en stark prägling på området. Inom planområdet finns en starkt identitetsskapande bergvägg med en utsiktsplats på toppen. Härifrån har man utblick över Munkedal centralort.

Hälsa och säkerhet

Grönskan bidrar till att skapa ett mikroklimat på platsen, där de höga träden skapar vindskydd och skugga. Detta bidrar till en jämnare temperaturnivå på förskolegården. Byggnadens utformning och placering skapar en skyddad gårdsmiljö och tillsammans med vegetationen finns förutsättningar för både sol och skugga.

En översiktlig markteknisk utredning har visat att marken innehåller barium och PCB. Marken kommer att saneras innan förskolan byggs, vilket innebär att marken kommer vara fri från föroreningar då förskolan startar.

På gården finns en fem meter hög bergvägg. Åtgärder som staket eller liknande behövs för att minimera olycksrisk för fallolyckor.

Trafiksäkerheten har setts över i detaljplanearbetet. Föräldrar uppmanas att använda markerade parkeringsplatser då infart till vändzonen mellan förskolorna är enbart till för leveranser till förskolorna. Genom att begränsa trafiken ges gång- och cykeltrafik större utrymme.

Slutsats

Fördelarna med uppförandet av förskolan är att det skapas fler förskoleplatser i nya anpassade och ändamålsenliga lokaler och att förskolan har en strategisk placering med närhet till centrum, resecentrum och bebyggelse. Andra fördelar är att förskolan ligger i direkt närhet till naturområde, att det är låga bullernivåer, begränsad trafik och att friytan är varierad och har stor potential att göras ändamålsenlig och trivsamt. Byggnadens utformning och placering skapar en skyddad gårdsmiljö och tillsammans med vegetationen finns förutsättningar för både sol och skugga. På kvällar och helger kan också förskolegården användas av allmänheten.

En nackdel kan vara att en del barn kommer att få längre till förskolan, vilket kan innebära att man måste ta sig till förskolan med bil. Kollektivtrafiken är begränsad och det är stora höjdskillnader som kan påverka möjligheten att gå eller cykla till förskolan. Förskolan kommer rymma relativt många barn vilket ställer höga krav på utformningen. Åtgärder som staket eller liknande behövs för att minimera olycksrisk för fallolyckor och få en trygg och säker förskolegård.

Svaga kollektivtrafikförbindelser tillsammans med kraftiga höjdskillnader samt otrygga trafikmiljöer för gång och cykel bidrar till att skapa ett starkt bilberoende kopplat till verksamheten. Trafiksäkra lösningar, belysning, väghållning samt kopplingar och övergångar som prioriterar de mjukare trafikslagen i närområdet är viktiga aspekter som kan ses över och förbättras, vilket på sikt bidrar till ökad trygghet och bättre folkhälsa.

Sammanfattningsvis visar förskolans uppförande och lokalisering på både för- och nackdelar. Fördelarna väger dock över nackdelarna och därmed har hänsyn tagits till barnens bästa.